

Vejledning for daginstitutioner og skoler med børn med diabetes

Hvordan skal du som leder eller medarbejder forholde dig, når der er et barn med type 1-diabetes i din daginstitution eller skole?

Undersøgelser viser, at type 1-diabetes i barndommen kan have negativ effekt på skolegang og uddannelse og senere hen på løn og ansættelsesforhold¹. Det er derfor afgørende, at daginstitutioner og skoler har fokus på børn med diabetes og sikrer en nødvendig og tilstrækkelig indsats og støtte til børn med diabetes.

I denne vejledning kan du læse mere om: Hvad er type 1-diabetes, behandling, blodsukkerregulering, tegn på højt og lavt blodsukker, hvordan støtter du som medarbejder et barn med diabetes, og hvad er kommunens ansvar.

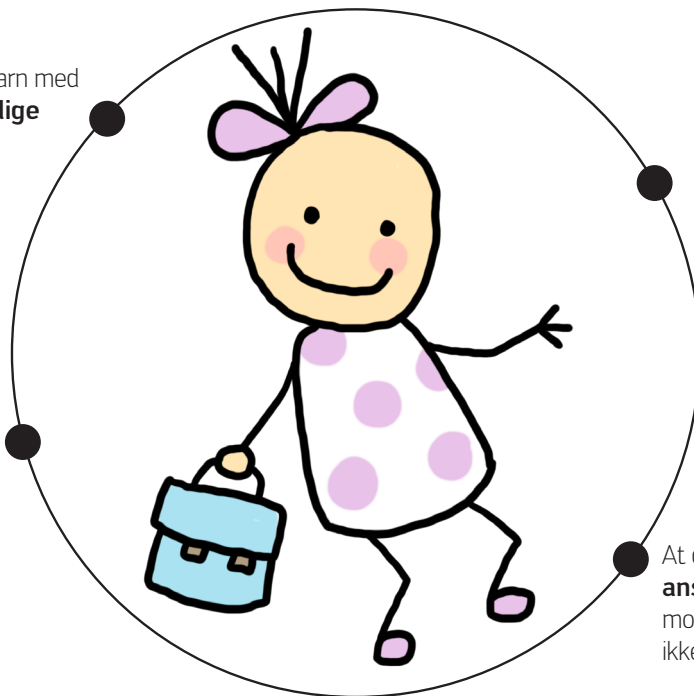


¹ Socioeconomic Consequences of Childhood Onset Type 1 Diabetes – a case study of the impact of an early life health shock (2017) of Sofie Persson, Health economic unit, Faculty of Medicine, Lund University

Det er afgørende:

At de voksne omkring et barn med diabetes har den **nødvendige viden** om sygdommen.

At alle børn med diabetes har en **primær kontaktperson** i daginstitutionen/skolen.



At barnet, forældrene og de voksne omkring barnet er trygge. Det kan sikres ved et **konstruktivt samarbejde** og kommunikation mellem parterne.

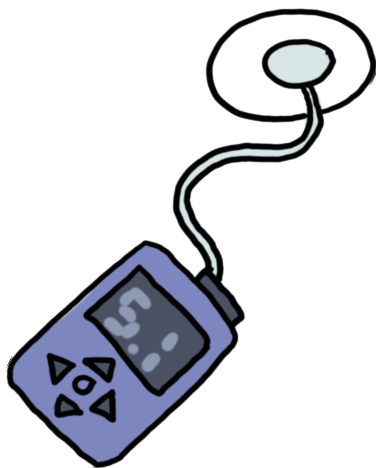
At det er **de voksne, der har ansvaret** for barnets diabetesmonitorering og behandling – og ikke barnet.

Hvad er type 1-diabetes, og hvordan bliver det behandlet?

Type 1-diabetes er en kronisk sygdom, som de fleste medarbejdere i daginstitutioner/på skoler vil stifte bekendtskab med. Type 1-diabetes bliver som regel diagnosticeret, når man er barn eller teenager. Forskerne ved ikke, hvad der udløser type 1-diabetes, og sygdommen kan derfor heller ikke forebygges eller helbredes.

Ved type 1-diabetes ophører insulinproduktionen i kroppen fuldstændig. Det skyldes, at kroppens eget immunforsvar dræber de celler, som producerer insulin. Behandlingen er insulin, som skal sprøjtes ind under huden enten via insulinpen, insuflon (lille kateter, som skiftes hver 3. dag), I-port eller insulinpumpe.

Et barn med diabetes skal måle blodsukker op til 12 gange i døgnet. De voksne skal sammen med barnet vurdere, hvor meget insulin barnet skal have – alt efter, hvor meget barnet spiser og bevæger sig.

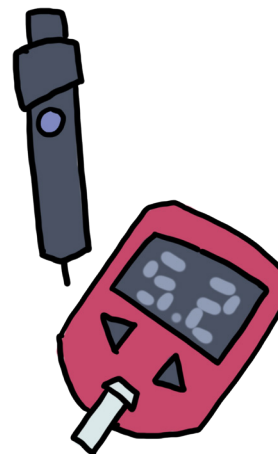


Lidt om insulinpumpen

Insulinpumper bliver mere og mere almindelige i behandlingen af type 1-diabetes hos børn. En insulinpumpe doserer små og præcise doser insulin tilpasset det enkelte barn. Pumpen giver insulin via et kateter i maven eller lænden. Kateteret sidder fast på huden med et plaster, og kateteret skal ikke tages ud. Pumpen kan ligge i en lomme eller hænge i et bælte.

Det kan ske – i sjældne tilfælde – at kateteret falder ud. Skift kun kateter, hvis du er oplært i det, og informér altid forældrene, hvis du har skiftet det.

I samråd med forældrene kan du koble pumpen fra kateteret ved sport, aktiviteter eller en tur i svømmehallen. Husk at opbevare pumpen et sikkert sted.



Lidt om blodsukkerregulering

Det er nødvendigt for barnets almentilstand i dagtilbud og skole, at høje som lave blodsukkerniveauer dagligt bliver behandlet.

Meget svingende og uregulerede blodsukkerniveauer medfører, at barnet vil opleve utilpashed, træthed og uoplagthed, og der vil på længere sigt være fare for alvorlige følgesygdomme og indlæringsvanskeligheder.

Børn med diabetes kommer løbende ud for, at deres blodsukkerniveau enten bliver for højt eller for lavt:

- Primær behandling af for højt blodsukker er tilførsel af insulin ved hjælp af enten sprøjte eller pumpe.
- Primær behandling af for lavt blodsukker er hurtigtvirkende kulhydrater ved at barnet drikker/spiser – for eksempel frugtjuice eller druesukker.

Typiske tegn på for **lavt blodsukker** (insulinføling, insulintilfælde eller insulinchok)

Symptomer på **insulinføling**:



Sult



Sved



Rysten



Koncentrationsbesvær



Hjertebanken

Hvad skal gøres? Barnet skal støttes til at gøre det nødvendige, dvs. indtage den nødvendige mængde kulhydrater fx juice/druesukker.

Symptomer på **insulintilfælde**:



Bevidsthedspåvirket



Sult



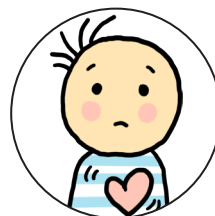
Sved



Rysten



Koncentrationsbesvær



Hjertebanken

Hvad skal gøres? Barnet skal have hjælp fra andre til at gøre det nødvendige, dvs. indtage den nødvendige mængde kulhydrater fx juice/druesukker (hvis barnet er i stand til at række tungen, kan det også synke, dvs. drikke eller spise noget).

Symptomer på **insulinchok**:



Hvad skal gøres? Når barnet er bevidstløst, skal barnet have glucagonindsprøjtning og ikke noget at drikke.
Ring 1-1-2. Efterfølgende anbefales, at barnet og forældrene har en samtale med læge/sygeplejerske.

Barnet er bevidstløst og afhængig af hjælp fra omgivelserne.

Typiske tegn på for højt blodsukker

Symptomer på for højt blodsukker:



Øget vandladning



Synsforstyrrelser



Tørst



Uro



Bevidsthedssløring



Ukoncentreret

Hvad skal gøres? Tilførsel af hurtigtvirkende insulin.

Sådan gør du/I, når et barn har diabetes:

- Daginstitutionens/skolens ledelse indkalder personale/ lærere omkring barnet samt forældre til et informationsmøde. Hvis det er muligt, deltager fagligt personale fra sygehuset.
- Daginstitutionens/skolens ledelse holder et informationsmøde for de øvrige børn/elever. Informationsmødet bliver holdt i samarbejde med lærere/pædagoger og barnets forældre. Hvis muligt, deltager fagligt personale fra sygehuset.
- Den primære kontaktperson udfylder – i samarbejde med forældrene – en individuel handleguide omkring barnet. Guiden er handleanvisende for alt personale og skal hænge fremme på stuen/i klasselokalet (se skabelon bagerst).
- Daginstitutionens/skolens ledelse indkalder nye medarbejdere – herunder vikarer – omkring barnet til et informationsmøde. Ved vikartimer, personaleskift og overgange skal nye medarbejdere omkring barnet gøres opmærksom på den individuelle handleguide.
- Barnet skal have hjælp – enten fuldstændig eller som bistand afhængig af barnets selvhjulpethed og modenhed – til at monitorere og behandle sin diabetes.
- Barnet skal – i lighed med alle andre børn – kunne deltage i alle de aktiviteter, der er i daginstitutionen/skolen. Ved lejrskoler/kolonier skal der udpeges en kontaktperson, som inden turen afholder et møde med barn og forældre for at skabe den nødvendige tryghed hos alle.
- Daginstitutionens/skolens ledelse sørger for, at det administrative personale løbende bliver holdt opdateret omkring indsatsen om barnet med diabetes.

Det er ledelsens ansvar, at denne vejledning bliver fulgt, og at den individuelle handleguide bliver udarbejdet. Vejledningen bør ligge på daginstitutionens/skolens hjemmeside og på skoleintra.

Hvordan støtter jeg som medarbejder et barn med diabetes?

Når barnet er i daginstitution/skole, skal du dagen igennem støtte barnet og eventuelt hjælpe med at måle blodsukker, tage insulin og spise den mad, han/hun har med hjemmefra. Det er barnets alder og modenhed, der er afgørende for, hvor selvkørende barnet er i forhold til sin diabetes.

Det er vigtigt at pointere, at ansvaret for monitorering og behandling af diabetes er et for stort og uoverskueligt ansvar for mindre børn. Derfor ligger ansvaret hos de voksne, der hvor barnet færdes, og det skal forventes, at medarbejdere i dagtilbud/i skoler står for og bistår med monitorering og behandling gennem barnets dag i daginstitutioner/skole.

Monitorering og behandling betyder, at du løbende skal være opmærksom på barnet. Du behøver ikke lægefaglige eller andre sundhedsmæssige kompetencer, men du skal have en grundig oplæring i diabetes for at kunne varetage opgaven bedst muligt. Mange forældre vil gerne stå for oplæring samt orientere om, hvad barnets blodsukkerniveau skal ligge inden for.

Det er barnets aktivitetsniveau og indtag af mad/drikke, der bestemmer barnets insulinbehov. Er barnet for eksempel på tur i skoven eller aktiv i gymnastiksalen, vil barnet have behov for mindre insulin og ekstra mad eller et tilskud af druesukker eller juice.

Skal barnet lave aktiviteter udover det sædvanlige – f.eks. på

tur eller have idrætstime – skal I altid medbringe blodsukkermåleapparat og juice/druesukker i tilfælde af, at barnets blodsukkerniveau bliver lavt. Mål altid efter, hvis du er i tvivl om blodsukkeret, og mål altid inden alle måltider.

Kommunens ansvar

Børn med diabetes må ikke stilles ringere end andre børn

Det er kommunalbestyrelsens ansvar at sikre, at alle børn bliver tilbudt et godt og trygt dag- og skoletilbud. Kommunalbestyrelsen skal således sikre, at børn med diabetes får den nødvendige støtte og behandling, når de er i daginstitutionens eller skolens varetægt. Det betyder blandt andet, at børn med diabetes får samme tilbud om for eksempel lejrskoler og ture ud af huset, som alle andre børn.

Oplever I som daginstitution eller skole, at I ikke er i stand til at efterleve, hvad der skal til for at sikre et barn med diabetes den nødvendige støtte og behandling, skal I kontakte den kommunale forvaltning med henblik på at finde en løsning, så opgaven kan løftes.

Her kan du læse mere:

- Diabetesforeningens hjemmeside
- Sundhedsstyrelsens vejledning om medicinering af børn i dagtilbud, skoler og fritidsordninger
- Bogen "Inklusion i daginstitutionen – om at udvikle inkluderende læringsmiljøer" (2017) af Anne Marie Marquardsen, Frydenlund.

Individuel handleguide

Godt at vide om _____ type 1-diabetes.

(Guiden skal udfyldes i samarbejde mellem daginstitution/skole og forældre)

Navn:

Klasse/stue:

Adresse:

Telefonnummer (mor):

Telefonnummer (far):

Hvad gør X selv:

Hvad skal X have hjælp til:

Du skal holde øje med:

Behandling ved for lavt blodsukker:

Behandling ved for højt blodsukker:

Godt at vide om mad:
